

СИЛАБУС

з дисципліни «Інтелектуальна власність та ефективність наукових проєктів» освітньо-наукової програми «Менеджмент» третього рівня вищої освіти Харківський національний технічний університет сізького господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття,
60 годин – самостійна робота.

Викладач курсу – **Власенко Тетяна Анатоліївна**, д.е.н., професор кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту (<http://khntusg.com.ua/staff/vlasenko-tetjana-anatoliivna/>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити – базові знання з дисциплін: «Менеджмент», «Маркетинг», «Макроекономіка», «Антикризове управління», «Цивільне право», «Конституційне право», «Трудове право», «Адміністративне право», «Кримінальне право», «Управління проєктами».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність та ефективність наукових проєктів» посідає важливе місце в структурно-логічній схемі підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» і буде корисна майбутнім фахівцям у сфері інтелектуальної власності та у процесі наукової діяльності; сприятиме можливості орієнтування у видах інтелектуальної власності, її розпізнавальних особливостях; розумінню основних теоретичних і методологічних засад процесу управління об'єктами інтелектуальної власності; здатності до економічної оцінки результатів наукових досліджень та прийняття обґрунтованих рішень, пов'язаних з інноваційною діяльністю, портфелем прав інтелектуальної власності.

Дисципліна охоплює всі тематичні блоки, що необхідні для формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань та вмій в частині інтелектуальної власності та ефективності наукових проєктів.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- сучасну методологію управління проєктом, програмою та усвідомлювати місце і роль управління проєктом, програмою у загальній системі організаційно-економічних знань;
- спеціальну термінологію проєктної діяльності;
- зміст, структуру, життєвий цикл проєкту, програми;
- теорію організації управління проєктом, програмою;
- основний зміст та структуру процесу управління проєктом, програмою.
- предмет права інтелектуальної власності;
- об'єкти та суб'єктів права інтелектуальної власності;
- законодавчі акти і норми, що регулюють суспільні відносини, пов'язані зі створенням, використанням та захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності в Україні;
- способи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності від можливих порушень.

вміти:

- застосовувати організаційний інструментарій управління проєктом, програмою та отримані знання і набуті навички у практичній діяльності;
- визначати цілі проєкту, програми; здійснювати обґрунтування та структурування проєкту, програми;

- розраховувати кошторис та складати бюджет проєкту, програми; складати календарні графіки виконання проєкту, програми; контролювати і коригувати план реалізації проєкту, програми;
- управляти проєктом, програмою на всіх стадіях розвитку їх життєвого циклу;
- використовувати сучасні інформаційні технології в процесі управління проєктом, програмою;
- визначати об'єкти авторського права, об'єкти права промислової власності;
- володіти термінологією, понятійним апаратом науки, загальнонауковою та правничою методологією, користуватися спеціальною літературою;
- вміти застосувати норми права при моделюванні способів розв'язання конкретних юридичних ситуацій та вирішенні задач;
- складати цілісне уявлення про сучасні проблемні питання розвитку права інтелектуальної власності, оцінювати проблеми його теорії та практики з метою вироблення конкретних пропозицій по вдосконаленню окремих положень вітчизняного законодавства у цій сфері.

Мета та основні задачі дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Інтелектуальна власність та ефективність наукових проєктів» є формування у аспірантів: знань щодо методології управління проєктами, програмами, а також набуття навичок впровадження проєктних рішень у практичній діяльності (включаючи навички взаємодії учасників проєкту з метою його успішної реалізації); знань щодо основних категорій, які становлять теоретичні основи охорони інтелектуальної власності, та правових засобів, що застосовуються для правового регулювання відповідних суспільних відносин, а також набуття навичок з вірного тлумачення та застосування на практиці норм права, що регулюють відносини інтелектуальної власності у сфері наукових досліджень.

Завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є надання здобувачам вищої освіти наступних можливостей з:

- набуття відповідних компетентностей на основі засвоєння основних теоретичних положень;
- набуття необхідних практичних навичок, що дозволяють ефективно застосовувати спеціальні методи та інструменти – для вирішення задач управління проєктами, програмами;
- освоєння необхідних правових засобів – для реалізації та захисту прав інтелектуальної власності в рамках наукової діяльності.

Компетентності:

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері менеджменту, що передбачає глибоке переосмислення наявних, створення нових цілісних знань та професійної практики, а також оприлюднення отриманих результатів серед наукової спільноти.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, виявляти не вирішені раніше завдання (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези та проводити наукові дослідження з генерацією нових науково-теоретичних та практично спрямованих ідей та проведення оригінальних наукових досліджень.

ЗК 7. Здатність у прийнятті обґрунтованих рішень та навички у розробці та реалізації наукових проєктів та програм, оцінювати їх ефективність, здійснювати їх реалізацію.

ЗК 11. Здатність оцінювати соціальну значущість результатів своєї діяльності, бути відповідальним громадянином, усвідомлювати рівні можливості.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 7. Здатність до публічної презентації результатів наукового дослідження фундаментального або прикладного спрямування з проблем менеджменту; спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою в галузі наукової та/ або професійної діяльності з метою обговорення дискусійних питань та результатів досліджень, в тому числі у наукових колах на міжнародному рівні англійською мовою в усній та письмовій формі.

СК 8. Здатність до підприємництва та прояву ініціативи щодо розробки та впровадження інноваційних проєктів в сфері менеджменту.

Програмні результати навчання. В результаті вивчення курсу здобувачі мають отримати:

ПР 11. Спроможність до представлення результатів наукових пошуків у вигляді підготовки та публікації наукових статей, монографій, науково-методичних рекомендацій, тез доповідей та інших форм презентацій отриманих результатів наукових досліджень державною та іноземною мовою та спроможність виступати з доповідями на конференціях, семінарах, форумах. Знання змісту і порядку розрахунку основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності. Спроможність до підготовки і публічного захисту дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.

ПР 12. Спроможність розробляти та реалізовувати наукові проєкти і програми в галузі управління та адміністрування в соціально-економічних системах різних масштабів та рівнів. Спроможність у виконанні бюджетних, госпдоговірних та ініціативних науково-дослідних робіт (тем) та написання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. Спроможність впроваджувати результати досліджень у виробництво та навчальний процес. **Структура курсу:**

Тема 1. Загальні засади права інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності. Предмет та метод права інтелектуальної власності, система права інтелектуальної власності. Джерела права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право суміжні права. Патентне право. Поняття та ознаки авторського права. Джерела авторського права. Об'єкти авторського права. Суб'єкти авторського права. Особливості виникнення та здійснення авторського права. Захист авторських прав. Поняття патентного права. Об'єкти патентного права і ознаки набуття охороноздатності. Поняття і ознаки винаходу, корисної моделі, промислового зразка. Оформлення патентних прав.

Тема 3. Правова охорона засобів індивідуалізації суб'єктів господарювання, товарів і послуг. Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Правова природа засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Поняття та ознаки комерційного (фірмового) найменування. Зміст права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Поняття, ознаки, види торговельної марки та умови її охороноздатності. Динаміка прав інтелектуальної власності на торговельну марку. Географічні зазначення як об'єкти права інтелектуальної власності. Поняття та види нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності. Наукові відкриття: поняття, ознаки, захист прав. Право інтелектуальної власності на компоновання інтегральної мікросхеми. Поняття, ознаки та об'єкти захисту прав на раціоналізаторські пропозиції. Право інтелектуальної власності на сорти рослин і породи тварин. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Тема 4. Організація процесу фінансування наукових проєктів. Сутнісна характеристика та види проєктного фінансування. Сутність і принципи проєктного фінансування. Переваги та недоліки проєктного фінансування. Види проєктного фінансування. Наука як об'єкт проєктного фінансування. Суб'єкти (учасники) проєктного фінансування та їхні функції. Державне проєктне фінансування. Змішане проєктне фінансування. Банківське проєктне фінансування. Приватні фінансові ресурси та їх роль у

фінансуванні наукових досліджень. Ендавмент фонди. Філантропія та донорство. Благодійність. Система організації фінансування наукових проєктів. Спеціалізовані проєктні компанії та їхня роль в організації проєктного фінансування. Договірні відносини в організації проєктного фінансування. Проєктно-кошторисна документація та порядок її розроблення. Фінансове планування (бюджетування) проєкту.

Тема 5. Інструменти грантового фінансування та їх роль в реалізації наукових проєктів і програм. Сутність та природа виникнення грантів. Природа грантового фінансування. Об'єкти та суб'єкти грантового фінансування. Ознаки класифікації грантів. Організація процесу грантрайтингу в науці. Інформаційні джерела грантрайтингу. Грантовий запит. Процес грантрайтингу. Календарний план грантового проєкту. Донори та грантові конкурси. Поняття та класифікації донорів. Пошук грантових фондів. Організації-донори та програми, які фінансують науку. Характеристики грантових конкурсів. Критерії вибору грантоотримувачів.

Тема 6. Управління науковими проєктами в умовах діджиталізації. Специфіка проєктної діяльності в епоху діджиталізації. Діджиталізація та віртуалізація як основа розвитку сучасної науки. Особливості проєктів EdTech. Автоматизовані системи управління проєктом. Програмне забезпечення управління проєктом. Роль FinTech у фінансуванні наукових проєктів. Характеристики та функції FinTech. Моделі FinTech. Краунфандинг: сутність та історія розвитку. Особливості краудфандингу. Різновиди краудфандингу. Краудфандингові платформи: зарубіжний досвід фінансування наукових ініціатив. Розвиток науки та бізнесу в умовах Індустрії 4.0. Сутність та ознаки інтелектуального виробництва. Національні системи інтелектуального виробництва. Технології виробництва за допомогою хмарних обчислень та автоматизації робочої сили.

Тема 7. Управління ризиками наукових проєктів. Сутність і класифікація ризиків проєктів. Фінансовий ризик. Інвестиційний ризик. Виробничий ризик. Динамічний та статичний ризики. Чинники впливу на динаміку ризиків. Ризики нежиттєздатності проєкту. Податковий ризик. Ризик несплати заборгованості. Ризик невиходу на проєктну потужність. Ризик форс-мажорних обставин. Етапи управління ризиками проєкту. Ідентифікація і аналіз проєктних ризиків. Аналіз альтернативних методів реагування на ризик проєкту. Вибір методів реагування на ризики проєкту. Моніторинг результатів та вдосконалення системи управління ризиками проєкту. Методи аналізу ризиків проєкту. Організація робіт з аналізу ризиків. Якісний та кількісний аналіз ризиків проєкту. SWOT-аналіз. Статистичний метод аналізу ризиків. Аналіз доцільності витрат. Метод експертних оцінок. Аналітичний метод. Метод використання аналогів. Способи зниження та протидії ризикам проєктів. Розподіл ризиків між учасниками проєкту. Якісний розподіл ризиків. Страхування ризиків. Резервування коштів на покриття непередбачених витрат. Формування реакції на ризик.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

для заліку – модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>